

PHAEDRI
LIBER TERTIVS.

PROLOGVS AD EUTYCHVM.

Phaedri libellos legere si desideras,
 Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
 Vt liber animus sentiat vim carminis.
 Verum, inquit, tanti non est ingenium tuum,
 5 Momentum vt horae pereat officiis meis.
 Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
 Quod occupatis auribus non conuenit.
 Fortasse dices: Aliquae venient feriae,
 Quae me soluto pectore ad studium vocent,
 10 Legesne, quaeso, potius viles naenias?
 Impendas curam quam rei domesticae,
 Reddas amicis tempora, vxori vaces,
 Animum relaxes, otium des corpori,
 Vt adsuetam fortius praestes vicem.
 15 Mutandum tibi propositum est, et vitae genus,
 Intrare si Musarum limen cogitas.

Ego,

Ego, quem Pierio mater enixa est iugo,
 In quo tonanti sancta Mnemosyne loui,
 Fecunda nouies, artium peperit chorum,
 Quamuis in ipsa natus sim paene schola, 20
 Curamque habendi penitus corde eraserim,
 Et laude inuita vitam in hanc incubuerim,
 Fastidiose tamen in coetum recipior.
 Quid credis illi accidere, qui magnas opes
 Exaggerare quaerit omni vigilia, 25
 Docto labori dulce praeponens lucrum?
 Sed iam, quod cumque fuerit (vt dixit Sinon,
 Ad regem cum Dardaniae perductus foret)
 Librum exarabo tertium Aesopi stilo,
 Honori et meritis dedicans illum tuis. 30
 Quem si leges, laetabor: sin autem minus,
 Habebunt certe, quo se oblectent, posteri.
 Hunc, fabularum cur sit inuentum genus,
 Breui docebo. Seruitus obnoxia
 Quia, quae volebat, non audebat dicere, 35
 Adfectus proprios in fabellas transtulit,
 Calumniamque fictis elusit iocis,
 Ego porro illius semitam feci viam,
 Et cogitavi plura, quam reliquerat,
 In calamitatem deligens quaedam meam, 40
 Quod si accusator alius Seiano foret,
 Si testis alius, iudex alius denique:
 Dignum faterer esse me tantis malis,
 Nec his dolorem delenirem remediis.
 Suspicionem si quis errabit sua, 45
 Et rapiet ad se, quod erit commune omnium:
 Stulte nudabit animi conscientiam.

Huic excusatum me, velim nihilo minus.

Neque enim notare singulos mens est mihi,

50 Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere.

Rem me professum dicet fors aliquis grauem.

Si Phryx Aesopus potuit, si Anacharsis Scythae
Aeternam famam condere ingenio suo:

Ego, literatae qui sum propior Graeciae,

55 Cur somno inerti deseram patriae decus?

Threissa cum gens numeret auctores suos,

Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,

Qui saxa cantu mouit, et domuit feras,

Hebrique tenuit impetus dulci mora,

60 Ergo hinc abesto, liuor, ne frustra gemas:

Quoniam sollemnis mihi debetur gloria.

Induxi te ad legendum: sincerum mihi,

Candore noto, reddas iudicium, peto.

1. *Phaedri.*] Hoc est, meos libellos.

2. *Eutyche.*] Fabric. in bibl. lat. Vol. I. cap. 3. pag. 317. illum intelligit Eutychem, qui Caligulae gratus eiusque auriga fuit, in Claudii tempora superstes, de quo Ioseph Lib. XIX. antiqu. cap. 4. (non 3 vt Fabric.) Sed cum pluribus hoc nomen libertis datum fuerit, et Phaedrus sub Tiberio scripserit, non sub Caligula, vt illi persuasum fuit, nihil pro certo adfirmari potest.

A negotiis.] Non tam publici officii, quam priuati quaestus. Nam nomen Graecum Eutychi, libertinum fuisse hominem, indicat.

4. *Inquit.*] Al. *inquis.* Sed *inquit* in veteri codice scriptum fuit, quod saepe pro *inquis*, et *inquit*

quint etiam, ponitur. Vid. Gronou. ad Liq. lib. XXXIII. c. 3. Subintelligitur enim *aliquis*.

5. *Officiis meis.*] Scripti; officii mei, ingrata genitiuorum cumulatione,

12. *Reddas amicis tempora.*] Vacas audiendis amicis, negotia tua tibi commendantibus, vel consilium expetentibus. Singularis locutio.

14. *Adsuetam fortius praestes vicem.*] Officia et munera, post datam corpori quietem, obeunda. Heinsius, *perstet vicem*, scil. corpus, cuius exemplum desiderat Burmannus.

19. *Artium chorum.*] Ita *Musas* dici, quae artium sunt magistrae, rarum, ac fortasse singulare.

20. *Quamuis in ipsa natus sim paene schola.*] Ultima vocis *paene* producitur positione, quia sequens *schola* a duplici consonante incipit. Hoc licitum et familiare poetis esse, innumeris exemplis probari potest. *Schola* hic est doctrinae parens et magistra *Graecia*, eiusque pars illa, quae Musarum patria credita fuit, in Macedoniae et Thraciae confiniis.

22. *Et laude imita viram in hanc incubuerim.*] Vulg. *Et laude imita in hanc viram incubuerim*. Ne vero versus laboret, Praschius transpositione opus esse duxit. Superest tamen aliud vlcus. Quid enim est *laude imita*? Gronouius substituit *laudem*, id est. solo laudis amore; alius *laude insueta*, Heinsius, *Nec laude imita viram in hanc incubuerim*, quod Burm. prae aliis placet.

26. *Docto labori.*] *Doctos* ait dictos Burmannus. Graecae linguae et artium Graecarum studiosos, et *doctum* inde laborem, Graecorum aemulatione susceptum.

29. *Aesopi stilo.*] Genere scribendi, quo Aesopus vsus est.

36. *Affectus proprios.*] Sensus animi sui quicquid animo suo sentiebat.

38. *Ego porro illius semitam feci viam.*] Codices, *Ego illius porro semita.* In Remensi non porro sed *po* fuit, quod *pro* legit Gudius, probante Bentleio, et Burmanno. *Semita* est, qua singuli ingrediuntur; *via*, qua plures. *Semita* Aesopi itaque significat genus eius scribendi, angustis terminis et paucis fictisque fabulis contentum, cui multa Phaedrus adiecit, ficta ac vera. Quam vero lectionem damus, Burmanno prae altera seruanda videtur; vulgaris, quam Gronovius exhibet, syllaba redundat.

45. *Suspicione.*] Secunda syllaba producitur. Vid. Fabri thes. Gesner. et infra fab. X. 36.

51. *Fors aliquis gravem.*] Scripti, *forfan aliquis*, turbato metro. Heinf. et Bentl. *forfan quis*.

52. *Si Phryx Aesopus potuit, si Anacharsis Scythae.*] Codices corruptam lectionem habent; *Frige fuisse Aesopus Anacharsae Scythae*; vel *Frigem fuisse Aesopum si Anacharsae Scythae*. Hinc factum, *Si Phryx Aesopus potuit, Anacharsis Scythae*: postremum si a Gronovio accessit, Bentleius coniecit:

*Phrygibus si Aesopus potuit, si Anacharsis Scythis
Aeternam famam condere ingenio suo.*

Anglus anon. *Phrygi licuit si Aesopo, si Anacharsis Scythae.*

59. *Hebrique.*] Meurf. et Neuelet, *Erebiq̄ue*, cui sequens impetus non conuenit.

61. *Sollemnis.*] Patriae meae iam solita.

FAB. I.

ANVS AD AMPHORAM.

Anus iacere vidit epotam amphoram,
Adhuc, Falerna faece, e testa nobili,
Odorem quae iucundum late spargeret,
Hunc postquam totis auida traxit naribus:

O suavis anima, quale in te dicam bonum §
Antehac fuisse, tales cum sint reliquiae?

Hoc quo pertineat, dicet, qui me nouerit.

2. *Adbuc, Falerna faece, e testa nobili.*] Vulgo et *testa*, vnde Gudius e *testa*, Bentl. *Falerna e faece et testa nobili*; Heinſius *Falernae faecis, testa e nobili*. Burmannus *nobilem testam* ob materiem vel locum dici existimat, vbi ficta fuerat.

5. *Quale in te dicam bonum.*] Vulgo: *qualem te dicam bonam*, quod nemini probatur docto. Nostra lectio Gudium habet auctorem. Burmanni coniectura est: *Qualem dicam, et quam bonam Antehac fuisse?* scil. animam. *Quale te dicam bonum*, quod iam Heinſio in mentem venerat, et Burmanno placet.

7. *Qui me nouerit.*] Burmannus ita fere interpretatur. Qui ingenium moresque meos nouerit, intelliget, quem hac fabula tangam. Nam ebriosae anus haec verba in senilem effetamque Tiberii Caesaris libidinem conueniunt, quae, exhaustis viribus, dum plena iam frui non potest obscena voluptate, eius tamen reliquiis vtcunque se oblectat.

FAB. II.

PANTHERA ET PASTORES.

Solet a despectis par referri gratis.

Panthera imprudens olim in foueam decidit:

Videre agrestes; alii fustes congerunt,

Alii onerant saxis. Quidam contra miseriti,

Periturae quippe, quamuis nemo laederet, §

Misere panem, vt sustineret spiritum.

Nox inlecuta est, abeunt securi domum,

Quasi

Quasi inuenturi mortuam postridie.
 At illa, vires vt refecit languidas,
 IO Veloci saltu fouea sese liberat,
 Et in cubile concito properat gradu.
 Paucis diebus interpositis, prouolat,
 Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
 Et, cuncta vastans, saeuit irato impetu.
 I5 Tum sibi timentes, qui ferae pepercerant,
 Damnum haud recusant, tantum pro vita rogant.
 At illa: memini, qui me saxo petierint,
 Qui panem dederint: vos timere abssistite,
 Illis reuertor hostis, qui me laeserant.

1. *Solet a despectis.*] Tiberium, Rhodi exfulantem, et, postquam rediit, saeuientem in eos, a quibus despectus fuerat, describi, cum Guieto Burmannus existimat.

3. *Congerunt.*] Bentl. *ingerunt*. Latinis vero illud etiam placuisse, multis auctoritatibus vincit Burmannus.

4. *Alii onerant.*] Primus hic pes quatuor est syllabarum, nisi *alii* dissyllabum sit: quorum alterum vix concessum, alterum sine exemplo est. Hinc Burmannus maualt, *illi onerant saxis*.

19. *Laeserant.*] Perott. *laeserunt*, quod et Burmannus recipiendum putat, quia penultima praeteritorum poetae nostro, vt aliis, anceps est. Vid. ad lib. IV. fab. XXI. v. 15.

FAB. III.

AESOPVS ET RVSTICVS.

Vsu peritus hariolo velocior
 Vulgo esse fertur: causa sed non dicitur,

Note-

Notescet quae nunc primum fabella mea.
 Habenti cuidam pecora pepererunt oues
 Agnos humano capite. Monstro exterritus, 5
 Ad consulendos currit maerens hariolos
 Hinc pertinere ad domini respondet caput.
 Et auertendum victima periculum:
 Ille autem adfirmat, coniugem esse adulteram,
 Et insidios significari liberos; 10
 Sed expiari posse maiori hostia.
 Quid multa? variis dissident sententiis,
 Hominisque curam cura maiore adgrauant.
 Aesopus ibi stans, naris emunctae senex,
 Natura nunquam verba cui potuit dare, 15
 Si procurare vis ostentum, rustice,
 Vxores, inquit, da tuis pastoribus.

1. *Velocior.*] Causam rei celerius reperit, statim rem coniectura adsequitur. Alii *sagacior, solertior*, ex coniectura non necessaria.

14. *Aesopus ibi stans, naris emunctae senex.*] Perrottus:

*Aesopus ibi stans, narrare incipit,
 Naturam nequaquam verba cuiquam dare.*

Apparet, in priori versu Perottum veterem scripturam non adsecutum: in posteriori vero ab ea non multum aberrasse videtur, quam hanc fuisse credit Burmannus.

*Aesopus ibi stans, naris emunctae senex
 Sciens, naturam verba nequaquam dare.*

In *senex* latere potuit, quae absorpta est, vox *sciens*; id est, qui sciuit, naturam non fallere, sed rerum, quas procreat, veras causas prodere.

FAB. IIII.

SIMII CAPVT.

Pendere ad lanium quidam vidit simium
 Inter reliquias merces, atque obsonia.
 Quaesuit, quidnam saperet. Tum lanius iocans,
 Quale, inquit, caput est, talis praestatur sapor.
 § Ridicule magis hoc dictum, quam vere, aestimo:
 Quando et formosos saepe inueni pessimos,
 Et, turpi facie, multos cognoui optimos.

4. *Quale, inquit, caput.*] Burmannus interpretatur: *ut deforme est caput, ita et sapor est pessimus.* Alii aliter, qui vero longius abeunt.

5. *Ridicule magis hoc dictum, quam vere, aestimo.*] Gudius in MS. reperit: *Ridicule hoc dictum magis.* Bentl. itaque legit: *Ridicule hoc dictum magis, quam vere, existimo.* Nam *aestimo*, hac significatione, inferiores esse aetatis censet. Vindicat autem Burmannus, et habet noster lib. IIII. fab. XVII. 15.

FAB. V.

AESOPVS ET PETVLANS.

Succensus ad perniciem multos deuocat.
 Aesopo quidam petulans lapidem impegerat,
 Tanto, inquit, melior. Assen deinde illi dedit.
 Sic profecutus: Plus non habeo mehercule,
 § Sed, vnde accipere possis, monstrabo tibi.
 Venit ecce diues et potens; huic similiter
 Impinge lapidem, et dignum accipies praemium.
 Persuasius ille, fecit, quod monitus fuit.

Sed

Sed spes fefellit impudentem audaciam.
Comprehensus namque poenas persoluit cruce. 10

3. *Tanto melior.*] Subintellige *es*. Formula probantis alterius dictum aut factum. Vid. Vauass. de vi et usu quorund. verbor. p. 598. Lips.

10. *Comprehensus.*] Tribus syllabis efferendum.

FAB. VI.

MVSCA ET MVLA.

Musca in temone sedit, et, mulam increpans,
Quam tarda es? inquit, non vis citius progredi?

Vide, dolone ne collum pungam tibi.

Respondit illa: verbis non moueor tuis;
Sed istum timeo, sella qui prima sedens 5

Iugum flagello temperat lento meum,
Et ora frenis continet spumantibus,
Quapropter aufer friuolam insolentiam.
Namque, vbi strigandum est, et vbi currendum
scio.

Hac derideri fabula merito potest, 10
Qui sine virtute vanas exercet minas.

2. *Quam tarda es?*] Bentr. *quam tarde is?*

3. *Vide.*] Alii omnes: *Vide ne dolone collum compungam tibi.* Bentr. *dolone hoc.* Ita vltima verbi *vide* corripitur, quod Phaedri aetate minus receptum. Huius incommodi euitandi causa ordo verborum a Burmanno mutatus, et composito verbo *compungam* simplex succedere iussum est.

6. *Iugum flagello temperat.*] *Ora frenis temperatur*, non *iugum*. Bentr. maluit *tergum flagello temperat.* Burm. *iter* vel *cursum flagello temperat* lento

meum: quia Rimicius hic habet, *loris flectit iter flagello excusso*. Perottus *lugum flagellans temperat collo meum*. Quae lectio, etsi nostrae non multum praestat, quia in utraque obscurum est, quid sibi velit, temperare flagello, vel flagellantem, tamen *ingum* omittenda non videtur.

9. *Namque ubi strigandum.*] Codices *ubi tricandum*. Mutatum hoc in *strigandum* a Salmasio, suffragantibus plerisque editoribus. Bentleius tamen *tricandum* reuocat, versumque ita legit: *Namque ubi tricandum et ubi currendum sit, scio*. Respondet Burmannus, *tricari* semper in malam partem accipi, ubi quis moras malitia quadam iniiciat. In verbo *sit* assentior Bentleio: absorptum illud fuit a *scio*. Perottus hunc versum ita expressit *ubi sit tardandum et vitro currendum, scio*. De voce *tardandum* facile concedo Burmanno, cui pro minus nota *strigandum*, substituta videtur: cetera proba censeo, si legatur: *Vbi sit strigandum et vitro currendum, scio*. In vulgata certe est to lerari nequit.

FAB. VII.

CANIS ET LVPVS.

Quam dulcis sit libertas, breuiter proloquar.

Canis perpasto macie confectus lupus
 Forte occurrit: dein salutant in vicem:
 Ut reslitterunt, Vnde sic, quaelo nites?
 Aut quo cibo fecisti tantum corporis?
 Ego qui sum longe fortior, pereo fame.
 Canis simpliciter: eadem est conditio tibi,
 Praestare domino si par officium potes.

Quod

Quod? inquit ille. Custos vt sis liminis,
A furibus tuearis et noctu domum. 10

Ego vero sum paratus, nunc patior niues
Imbresque, in siluis asperam vitam trahens,
Quanto est facilius mihi, sub tecto viuere,
Et otiosum largo satiari cibo?

Veni ergo mecum. Dum procedunt, adspicit 15
Lupus a catena collum detritum canis.
Vnde hoc, amice? Nihil est. Dic, quaeso,
tamen.

Quia videor acer, adligant me interdium,
Luce vt quiescam, et vigilem, nox cum venerit:
Crepusculo solutus, qua visum est, vagor. 20

Adfertur vltro panis: de mensa sua
Dat ossa dominus: frustra iactat familia,
Et, quod fastidit quisque, pulmentarium.
Sic sine labore venter impletur meus.

Age, si, quo est abire animus, est licentia 25
Non plane est, inquit. Fruere, quae laudas,
canis.

Regnare nolo, liber vt non sim mihi.

3. *Fortis occurrit.*] Vulgo. *Fortis occurrit: salutantes dein inimicem.* Inconcinni numeri Bentleio suadent legere: *Fortis occurrit. Dein salutans, inimicem vt restiterunt.* Vnde sic, quaeso, nites. Anglus, qui Bentleii emendationibus limam adhibuit, mauult *occurreret*, quod praeteriti *occurrit* exemplum desideratur. Deinde *salutant se inimicem* legit, quod Burmanno Latinum non esse videtur, se ideo delenti.

3. *Dein salutant inimicem.*] In MS. fuit, *Fortis occurrit dein salutantes inimicem.* Neuelet. *dein inimicem*

uicem salutantes. Transposuere alii, *salutantes dein inimicem*, manente aliqua numeri inconcinnitate, quam Bentl. et Burm. tolendam putarunt scribendo, *occurrit et salutant.* Perott. *deinde salutati inuicem.* Si ergo *occurrit* non spernis, leges.

Forte occurrit, dein salutati inuicem Ut restiterunt.

10. *Et noctu.*] Noctu etiam.

13. *Quanto est facilis.*] Bentl. *uilius.* Sed *facilior* est, melius, commodius, quanto maiori in copia mihi liceret sub tecto agere?

14. *Et otiosum.*] Dicendum fuisset *otioso*, propter *mibi*, quod praecedit: quia uero sequitur *largo cibo*, maluit *otiosum*, uel *otiose*, quod Heinf. Bentl. et Burm. etiam probat.

16. *Canis.*] Heinf. et Bentl. *cani*. utrumque recte. Ut Perott. confirmat.

26. *Fruere quae laudas.*] Perott. Fruere his, quae laudas.

FAB. VIII.

FRATER ET SOROR.

Praecepto monitus, saepe te considera.
 Habebat quidam filiam turpissimam,
 Idemque insigni et pulchra facie filium.
 Hi speculum, in cathedra matris ut positum fuit,
 Pueriliter ludentes, forte inspexerant.
 Hic se formosum iactat: illa irrascitur,
 Nec glorientis sustinet fratris iocos,
 Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
 Ergo ad patrem decurrit, laesura in vicem,
 Magnaque inuidia criminatur filium,

Vir

Vir natus quod rem feminarum tetigerit.
 Amplexus ille vtrumque, et carpens oscula,
 Dulcemque in ambos caritatem partiens,
 Quotidie, inquit, speculo vos vti volo:
 Tu formam ne corrumpas nequitiae malis; 15
 Tu faciem vt istam moribus vincas bonis.

1. Praecepto] Bentl. *praecepto hoc.*

3. *Idemque insigni et pulchra facie filium.] Bentl. Itidemque ingenua et p. f. f. Sed ingenua facies non est pulchra magis, quam honesta ac liberalis, quae non semper est pulchra. Perott. insignem pulchra facie, vt Anglus emendator voluerat.*

4. *Vt positum fuit.] MS. Suppositum. Vt positum est, vt temere, casu, forte in cathedra positum erat a matre. Bentleius rescribit: Hi speculum in cathedra matris vt positum suae Pueriliter ludentes forte inspexerant. Hi deest in cod. Perott. qui idem vt positum expressum habet.*

8. *Quid enim?] Hac interrogatione vtuntur, quoties significare volunt, recte et iure aliquid dici vel fieri. Quid enim id non faceret? Non debet itaque Bentleius id mutare in quippe.*

9. *Decurrit.] Sic MS. alii cucurrit.*

15. *Tu formam ne corrumpas.] Bentl. hoc et sequenti versu te legit, vt respondeat praecedenti volo vos. Sed in vulgata nihil reprehendi potest.*

16. *Vincas bonis.] Bentl. penses. Sed damna et elades pensantur, non facies.*

FAB. VIII.

SOCRATES AD AMICOS.

Vulgare amici nomen; sed rara est fides.
 Cum paruas aedes sibi fundasset Socrates,

D 2

(Cuius

(Cuius non fugio mortem, si famam adsequar,

Et cedo inuidiae, dum modo absoluar cinis)
 5 E populo sic, nescio quis, ut fieri solet:
 Quaeso, tam angustam, talis vir, ponis domum?
 Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam,

2. *Fundasset.*] Fundamenta domus iecisset. Hoc enim significat *fundare*, non *extruere*. Idem est *ponere domum* v. 6.

FAB. X.

POETA DE CREDERE ET NON
 CREDERE.

Periculosum est credere, et non credere.
 Vtriusque exemplum breuiter exponam rei.
 Hippolytus obiit, quia nouercae creditum est,
 Cassandrae quia non creditum, ruit Ilium.
 5 Ergo exploranda est veritas multum, prius
 Quam stulta praue iudicet sententia.
 Sed fabulosam ne vetustatem eleuent,
 Narrabo tibi memoria quod factum est meae,
 Maritus quidam cum diligeret coniugem,
 10 Togamque puram iam pararet filio;
 Seductus in secretum a liberto suo,
 Sperante, heredem suffici se proximum.
 Qui, cum de puero multa mentitus foret,
 Et plura de flagitiis castae mulieris,
 15 Adiecit id, quod sentiebat maxime
 Doliturum amanti, ventitare adulterum,
 Stuproque turpi pollui famam domus.

Incen-

Incensus ille falso vxoris crimine,
 Simulauit iter ad villam, clamque in oppido
 Subfedit: deinde noctu, subito, ianuam 20
 Intrauit, recta cubiculum vxoris petens,
 In quo dormire mater natum iusserat,
 Aetatem adultam seruans diligentius.
 Dum quaerunt lumen, dum concurrant familia,
 Irae furentis impetum non sustinens, 25
 Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput,
 Vt sentit tonsum, gladio pectus transigit,
 Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
 Lucerna adlata, simul adspexit filium,
 Sanctamque vxorem dormientem cubiculo, 30
 Sopita primo quae nil somno senserat:
 Repraesentauit in se poenam facinoris,
 Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.
 Accusatores postularunt mulierem,
 Romamque pertraxerunt ad centumuiros. 35
 Maligna insontem deprimat suspicio.
 Quod bona possideat: stant patroni, fortiter
 Causam tuentes innocentis feminae.
 A diuo Augusto tunc petiere iudices,
 Vt adiuuaret iurisiurandi fidem, 40
 Quod ipsos error implicuisset criminis.
 Qui postquam tenebras dispulit calumniae,
 Certumque fontem veritatis reperit,
 Luat, inquit, poenas causa libertus mali.
 Namque orbam nato, simul et priuatam viro, 45
 Miserandam potius, quam damnandam existimo.
 Quod si damnanda perscrutatus crimina
 Paterfamilias esset, si mendacium

- Subtiliter limasset: a radicibus
 50 Non euertisset scelere funesto domum,
 Nil spernat auris, nec tamen credat statim
 Quandoquidem et illi peccant, quos minime
 putes;
 Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
 Hoc admonere simplices etiam potest,
 55 Opinione alterius ne quid ponderent.
 Ambitio namque diffidens mortalium
 Aut gratiae subscribit, aut odio suo.
 Erit ille notus, quem per te cognoueris.
 Haec exsecutus sum propterea pluribus,
 60 Breuitate nimia quoniam quosdam offendimus.

2. *Exponam.*] Perott. *ponam*, quo recepto ex Burm. sententia ita legendum:

Viriusque breuiter exemplum ponam rei.

5. *Multum prius.*] Bentl. *multo prius*, quod frequentius: neque hoc contentus, reliqua etiam ita turbat: *Ergo exploranda est veritas multum et diu, Ne stulta prae iudicet sententia.* *Multum prius* autem suos etiam habet auctores, quos nominat. Burm. ad Quintil. VIII. 2. et Ouid. epist. XVIII. 71. Trist. V. 11. 7. Perott. semper prius.

6. *Quam stulta prae.*] Perott. optime, quam stulte praua iudicet sententia.

7. *Sed fabulosam ne verustatem eleuent.*] In MS. fuit *verustatem*, vulgo. *Sed fabulosa ne verustate eleuem.* Emendauit ita, vt legimus, Guietus, Gronou. et Burm. Bentleius *eleues*. *Sed eleuent* propius est primae manui, scil. *homines*. *Eleuare* est minuere auctoritatem, fide dignum non putare.

11. *A liberro suo.*] Supple ex Perott. *a liberro est suo.*

12. *Suffici se.*] MS. *sufficisse*, corrupte.

13. *Qui cum.*] Al. *dum*, quod indicatium sibi in hac significatione iungit.

20. *Deinde noctu.*] Bentr. *dein de nocte*, quod tempus mediae noctis notare ait Burmannus, non illud, quod *primo somno* (de quo v. 31.) conveniat. Quodnam vero tempus intelligitur in illo Horatii? lib. I. ep. 2. v. 32.

Vt ingulere homines, surgunt de nocte latrones.
Nam et hi primo somno sopitos opprimunt. Quod tamen non ideo moneo, ut hoc loco *de nocte* legatur.

21. *Cubiculum uxoris.*] Perott. *uxoris* mutat in *infelix*.

24. *Concursant familia.*] Ita iam Neueletus: alii *concurfat* et Perott.

26. *Ad lectum accedit.*] Perott. *vadit*, quod impetum furentis irae magis exprimere videtur Burmanno.

29. *Adlata.*] Heinf. et Burm. *illata*, quod frequentius.

35. *Pertraxerunt.*] Burm. *protraxerunt* aptius videtur.

40. *Adiuuaret iuris iurandi fidem.*] Ut suo iudicio sibi succurreret, ne per imprudentiam male iudicarent, et iusiurandum violarent. Bentr. *ut aduocarent iurisiurandi fidem*, reclamantibus aliis.

47. *Dammanda.*] Bentr. *cunctando*: Burm. *danda* suspicatur, i. e. ignoscenda, vel *delata*, quod in codice Perotti, ac verum est.

49. *Limasset.*] Post hoc verbum interpungendum, vt a radicibus euertisset coniungatur, non *limasset a radicibus*, vt in multis exemplaribus. *Limare mendacium*, Burmanni verbis, est, *crassum et impudens mendacium subtili indagazione et examine, quasi lima quadam, deminuere, et corticem, quo velatur, detrahere.* Eidem tamen, vt plerisque aliis, suspecta haec lectio est.

54. *Simplices.*] Gallus interpres, les personnes les plus simples. Errat, *simplex* non est imprudens aut stolidus, sed apertus, expositus, non suspicax et fraudulentus, treuherzig, der zu jedermann ein gutes Zutrauen hat.

FAB. XI.

EVNVCHVS AD IMPROBVM.

Eunuchus litigabat cum quodam improbo,
 Qui, super obscena dicta et petulans iurgium,
 Damnum infectatus est amissi corporis.
 En, ait, hoc vnum est, cur laborem validius,
 ¶ Integritatis testes quia desunt mihi.
 Sed quid fortunae, stulte, delictum arguis?
 Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

FAB. XII.

PVLLVS AD MARGARITAM.

In stercolino pullus gallinaceus
 Dum quaerit escam, margaritam reperit.
 Iaces indigno, quanta res, inquit, loco!
 Te si quis pretii cupidus vidisset tui,
 ¶ Olim redisses ad splendorem maximum.

Ego

Ego qui te inueni, potior cui multo est cibus?
 Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potes.
 Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

1. *In stercolino.*] Ita Gudius et Bentl. metri causa, quod Burmannus probat.

4. *Te si quis.*] Vulg. *o si quis*: al. *hoc si*.

5. *Maximum.*] *Pristinum* est in Rimicio, et cod. Perott. quod nostro etiam restitutum volunt Neuel. Bentl. Burm.

6. *Ego qui te inueni.*] *Qui* Gudio et Burm. est aduerbium, *quomodo* significans, cod. Perott. *quod*, pro *quo*?

7. *Nec tibi prodesse.*] *Supple ad sensum possum*, Zeugma.

FAB. XIII.

APES ET FUCI VESPA IVDICE,

Apes in alta quercu fecerant fauos;
 Hos fuci inertes esse dicebant suos,
 Lis ad forum deducta est, vespa iudice.
 Quae genus utrumque nosset cum pulcherrime,
 Legem duabus hanc proposuit partibus. §
 Non inconueniens corpus, et par est color,
 In dubium plane res ut merito venerit.
 Sed ne religio peccet imprudens mea,
 Aluos accipite, et ceris opus infundite,
 Ut ex sapore mellis, et forma faui, IO
 De quis nunc agitur, auctor horum appareat.
 Fuci recusant, apibus conditio placet.
 Tunc illa talem protulit sententiam:

D §

Aper-

Apertum est, quis non possit, aut quis fecerit,
 15 Quapropter apibus fructum restituo suum.
 Hanc praeterissem fabulam silentio,
 Si pactam fuci non recusassent fidem.

9. *Aluos.*] Vulgo *aluos*, redundante syllaba
 MS. *aluos*.

13. *Protulit sententiam.*] Vulgo *sustulit*. Sed
 tollere *sententiam* a nemine Latinorum dictum con-
 stat, pro *ferre*. Gudius, *Tunc lata litem sustulit*
sententia, quod placet Burmanno. Bentl. *Tunc*
illa hac litem sustulit sententia. Heins. *Tunc illa ta-*
lem in hos tulit sententiam. Sed praestat lectio cod.
 Perott. quam recepi.

17. *Si pactam non recusassent fidem.*] Si promissa
 seruassent, si mercedem exsoluissent, qua condu-
 ctus versus illis scripseram, quibus tanquam suis
 vterentur. Bentl. mutat: *Si legem fuci non recu-*
sassent datam.

FAB. XIII.

AESOPVS LVDENS.

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
 Aesopum nucibus cum vidisset, restitit,
 Et quasi delirum risit. Quod sensit simul
 Derisor potius, quam deridendus senex,
 5 Arcum retensum posuit in media via:
 Heus, inquit, sapiens, expedi, quid fecerim.
 Concurrit populus: ille se torquet diu,
 Nec quaestionis positae causam intelligit;
 Nouissime succumbit. Tum victor sophus:
 10 Cito rumpes arcum, semper si tensum habueris.

At

At si laxaris, cum voles, erit utilis.

Sic ludus animo debet aliquando dari,
Ad cogitandum melior vt redeat tibi,

10. *Cito rumpes arcum.*] Bentl. *corrumpes arcum.*
Sed *rumpes* est, rumpetur arcus, ac potius cornu
arcus.

12. *Ludus.*] Al. *lusus debent*, vt saepius hae vo-
ces inter se permutantur. *Lusus* proprie puerilis
dicitur: *ludus* otium, quies, feriae, festus dies.

13. *Tibi.*] Bentl. *sibi*: Heins. *vt redeas tibi.*
Burm. *tibi* ad populum refert circumstantem, ad
quem sermo est Aesopo.

FAB. XV.

CANIS AD AGNUM.

Inter capellas agno balanti canis,
Stulte, inquit, erras, non est hic mater tua:
Ouesque segregatas ostendit procul.
Non illam quaero, quae, cum libitum est, con-
cipit,

Dein portat onus ignotum certis mensibus, 5
Novissime prolapsam effundit sarcinam;
Verum illam, quae me nutrit admoto vbere,
Fraudatque natos lacte, ne desit mihi.
Tamen illa est potior, quae te peperit. Non
ita est.

Vnde illa sciuit, niger, an albus nascerer? 10
Age porro, scisse: cum crearer masculus,
Beneficium magnum sane natali dedit,
Vt expectarem lanium in horas singulas,

Cuius

Cuius potestas nulla in gignendo fuit,
 15 Cur hac sit potior, quae iacentis miserita est,
 Dulcemque sponte praestat benevolentiam?
 Facit parentes bonitas, non necessitas.

His demonstrare voluit auctor versibus.
 Obsistere homines legibus, meritis capi.

1. *Balanti.*] Balatu matrem requirenti. Praeficius et Bentl. *palanti.*

5. *Onus ignotum.*] Bentl. *onus ingratum.* Sed ut *latens onus* dixit Ouid. II. Amor. XIII. 20. et Senec. ep. CXXIII. ita recte noster *ignotum.*

9. *Tamen illa est potior.*] Romulus, *vera mater: Rimicius verior.* Itaque Burm. Phaedrum scripsisse putat: *Tamen illa est verior, quae peperit, eiecit te. vocem potior ex v. 15, huc tractam suspicatur. Habet tamen Perott.*

10. *Niger an albus.*] Nigrae oves, minus gratiae, citius maectabantur. Significat igitur, matrem nescisse, utrum se vitae, an morti pareret.

11. *Beneficium.*] Metro timens Burm. cum Salmasio mauult: *Beneficium magnum sane nato dedit.*

13. *Expecturem lanium.*] Masculi enim non facile feturae aluntur, sed lanio maectandi traduntur.

14. *Cuius potestas nulla in gignendo fuit.*] Haec non canis oratio est, ut Burmanno videtur, sed agni, adfirmantis, verae matris nullam potestatem fuisse in gignendo, quae nec colorem, nec sexum, quem vellet, sibi dare potuerit, et conceptum temere fetum, sibi ipsi ignotum, effuderit. Hanc ea potioem esse negat, quae iacentis miserita sit, id est capellae. Sponte sibi praestantis benevolentiam. Atque ita nulla correctione opus, nec legendum est: *quod iacentis miserita est.* Hic enim demum verbis ab agno responderi, ille sibi persuasit.

FAB. XVI.

CICADA FT NOCTVA.

Humanitati qui se non accommodat,
 Plerumque poenas oppetit superbiae.
 Cicada acerbum noctuae conuicium
 Faciebat, solitae victum in tenebris quaerere,
 Cauoque ramo capere somnum interdium. 5
 Rogata est, vt taceret. Multo validius
 Clamare coepit. Rursus admota precē,
 Accensa magis est. Noctua, vt vidit, sibi
 Nullum esse auxilium, et verba contemni sua,
 Hac est adgressa garrulam fallacia. 10
 Dormire quia me non sinunt cantus tui,
 Sonare cithara quos putēs Apollinem:
 Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
 Nuper donauit; si non fastidis, veni,
 Vna bibamus. Illa, quae ardebat siti, 15
 Simul cognouit, vocem laudari suam,
 Cupide aduolauit. Noctua, egressae cauo,
 Trepidantem consecrata est, et leto dedit.
 Sic, viua quod negarat, tribuit mortua.

5. *Cauoque ramo.*] Bentl. *Cauoque truncō*, quasi non etiam in cauo ramo sedem habere possint noctuae, quod agrestium pueri docere possent.

12. *Apollinem.*] Bentl. et alii, *citharam Apollinis*. Guietus, quem sequitur Burmannus, *Sonare cithara quos putēs Apollinem*, i. e. tam egregios, vt ipsum Apollinem putēs cantus cithara sua sonare.

13. *Nectar.*] In epulis decorum, quoties, sublati primis mensis, nectar apponitur, Apollo et Musae cithara deos potantes oblectare finguntur.

15. *Ar.*

15. *Ardebat.*] Perott. *arebat* quod *usitatus*.
Virg. Ecl. 7. 57.

16. *Simul cognouit.*] Perott. *gaudebat* quod
malo.

17. *Egressa e cauo.*] Vulg. *egressa cauo*, *salua*
quidem Latinitate, sed turbato metro. Gudius
coniicit *egressam cauo*, ut de cicada intelligatur.

FAB. XVII.

ARBORES IN DEORVM TUTELA.

Olim, quas vellent esse in tutela sua,
Diui legerunt arbores. Quercus Ioui,
Et myrtus Veneri placuit, Phoebus laurea:
Pinus Cybebae, populus celsa Herculi.
Minerva admirans, quare steriles fumerent,
Interrogavit. Causam dixit Iupiter:
Honorem fructu ne videamur vendere.
At mehercules narrabit, quod quis voluerit,
Oliua nobis propter fructum est gratior.
Tunc sic deorum genitor, atque hominum sator:
O nata, merito sapiens dicere omnibus:
Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria.
Nihil agere, quod non profit, fabella ad-
monet.

4. *Cybebae.*] Ita legendum esse, non *Cybelae*,
quae vox penultimam corripit, docuit Gudius.

5. *Honorem fructu.*] Al. *Honore fructum*: quod
est, ne, si fertiles fumeremus, videamur fructus
arborum vendere honore sacrificiorum. Hanc le-
ctionem Burmannus, olim sibi probatam, repu-
diat, alteramque, quam *damus*, cum Rigaltio,
Bentleio, et aliis, praefert. Sententia est: ne
vide-

videamur honorem illum, quo arbores, in tutelam lectas, ornanimus, illis non gratis dare, sed vendere fructibus, quibus non fruermur, cum reuera iis minime indigeamus, aut vtamur.

8. *At mehercules.*] Vulgo *mehercule*, claudicante metro, vt putant. Sed et Anglus anonymus, vltimam vocis *Hercule* apud antiquos ancipitem fuisse, suspicatur. Adde Vechner. *hellenol.* lib. I. part. I. c. 3. p. 35. Priscian. lib. VI. extr. p. 723. lib. VII. p. 730. Perott. *mehercules* etiam habet, vt recte receptum sit.

FAB. XVIII.

PAVO AD IVNONEM.

Pauo ad Iunonem venit, indigne ferens,
 Cantus luscini quod sibi non tribuerit:
 Illum esse cunctis auribus admirabilem,
 Se derideri, simul ac vocem miserit.
 Tunc, consolandi gratia, dixit dea: 5
 Sed forma vincis, vincis magnitudine,
 Nitro smaragdi collo praeferget tuo,
 Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
 Quo mi, inquit, mutam speciem, si vincor
 sono?

Fatorum arbitrio partes sunt vobis datae: 10
 Tibi forma, vires aquilae, luscini melos,
 Augurium coruo, laeva cornici omina,
 Omnes quae propriis sunt contentae dotibus.
 Noli adfectare, quod tibi non est datum,
 Delusa ne spes ad querelam recidat. 15

3. *Auribus.*] Ita in MSS. esse, Gudius testatur. Timide tamen se hanc lectionem recipere testatur
 Bur-

Burmannus, vulgatae magis fauens *auibus*, quam et Bentl. tuetur. Perott. *auibus*.

7. *Nitor Zmaragdi.*] Ita Burm. cum veteribus, non *smaragdi*.

9. *Mutam speciem.*] *Mutae speciem* rectius legi videtur Burmanno.

13. *Doribus.*] Ita codex Perotti, non *vocibus*.

15. *Recidat.*] Prima longa, quia *re* in compositione anceps.

FAB. XVIII.

AESOPVS AD GARRVLVM.

Aesopus domino, solus cum esset familia,
Parare coenam iussus est maturius.
Ignem ergo quaerens, aliquot lustravit domus,
Tandemque inuenit, vbi lucernam accenderet,
5 Tam circueunti fuerat quod iter longius,
Effecit breuius: namque recta per forum
Coepit redire. Et quidam e turba garrulus:
Aesope, medio sole, quid cum lumine?
Hominem, inquit, quaero, et abiit festinans
domum.

10 Hoc si molestus ille ad animum retulit,
Sensit profecto, se hominem non visum seni,
Intempestiue qui occupato adluserit.

4. *Lucernam.*] *Lucerna est*, quae oleo alitur. Apul. III. Metam. p. 151. *Taedis, lucernis, cereis, sebaceis, et ceteris nocturni luminis instrumentis clarescunt tenebrae.* Petron. c. 22. *Lucernae humore defectae.*

5. *Circueunti.*] Ita cum veteribus grammaticis scribit Burm.

10. *Molestus.*] Qui molestus erat Aesopo, interpellator.

FAB. XX.

ASINVS ET GALLI.

Qui natus est infelix, non vitam modo
Tristem decurrit; verum post obitum quoque
Persequitur illum dura fati miseria.

Galli Cybebes circum quaestus ducere
Asinum solebant, baiulantem sarcinas,
Is cum labore et plagis esset mortuus,
Detracta pelle, sibi fecerunt tympana,
Rogati mox a quodam, delicio suo
Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo:
Putabat se post mortem securum fore;
Ecce aliae plagae congeruntur mortuo.

4. *Circum quaestus ducere.*] Heins. et Gudius emendant, *in questus*, Gronou. *circum coetus*, Bentl. *circum pagos* vel *vicos*. Burmanno *circum* absolute positum videtur, pro *circum vrbes*. *pagos* et pro *quaestus*, legendum *quaestum*, pro *quaesitum*, id est, ad quaestum: quamuis suae coniecturae nec ipse multum tribuat.

6. *Is.*] Bentl. *huic*.

7. *Detracta pelle.*] Burmannus suspicatur, *detracta e pelle*.

8. *Delicio suo quidnam fecissent.*] Al. *Rogati mox a quodam delicio suo*. *Quidnam fecissent*. Nostra vero distinctio, cuius auctor est Salmasius, placet Burmanno. Ordo verborum est, *Quidnam fecissent delicio suo*, i. e. asino. *Delicio* videtur esse sextus casus, subintellecto *de*.

Locuti, Heins. et Bentl. *iocati*.